

lepote. Sam ali skupaj z družino je prepešal naše številne planinske krožne poti (transverzale). Skozi dolga leta je bil dejaven v odborih mariborskega planinskega društva in nekaj časa tudi njegov predsednik.

Njegova zavzetost za raznovrstne dejavnosti ni ostala brez odziva v javnosti. Za svoje delo je dobil mnoga strokovna in družbena priznanja. Leta 1976 mu je Geografsko društvo Slovenije podelilo Pohvalo in dobil je državno odlikovanje Red dela s srebrnim vencem, v kasnejših letih pa še priznanje Zavoda SRS za šolstvo, in sicer za uspešno in zavzeto svetovalsko delo na področju geografije in zgodovine. Ob stoletnici slovenskega kmetijskega šolstva je prejel posebno priznanje. Za delo v planinstvu je leta 1967 prejel srebrni in leta 1974 zlati častni znak Planinske zveze Slovenije, leta 1982 pa je postal častni član Planinskega društva Maribor – matiča.

Ob tem »okroglem« življenjskem jubileju se tudi slovenski geografi zahvaljujemo prof. F. Mariču za njegov bogat prispevek, ki ga je vložil v vzgojo in izobraževanje našega mladega roda. Obenem mu želimo, da bi še tudi v prihodnje spremljal in s svojimi bogatimi izkušnjami pomagal usmerjati in bogatiti vsa nova prizadevanja za kakovosten dvig in razcvet šolske geografije na Slovenskem.

VODE V SLOVENIJI

Anton Gosar

Prispevek k razumevanju planetarne obnove je razmišljanja ob izidu knjige *Vode v Sloveniji* avtorjev Matevža Lenarčiča in dr. Dušana Pluta, ki jo je izdalo podjetje EPSI.

Po prvem pregledu slikovno in vsebinsko bogate monografije o vodah na Slovenskem se zdi, da so tri prvine knjige še posebej izstopajoče:

- grafično in uredniško oblikovanje,
- umetniška vrednost slikovnega gradiva in
- bogata, ponekod celo enciklopedična informativnost spremnega besedila.

Urednik Vojko Strahovnik je vedel in znal povedati izrazno moč slike z besedilom, ki mu ga je avtor dostavil. Ne glede na vsebino teksta, povsod je vedel umestiti pravo prvine elementa vode oziroma prikazati ustrezno pokrajinsko podobo ob njem. Mlada oblikovalka Ivanka Kadivec, ob tem bi opozoril na stran 205, je inovativno uporabila vedenja o so-

sledju barv, velikosti in vsebini slik, napisov in grafičnih prilog. Ob strani ji je stala Jerneja Fridl z Geografskega inštituta ZRC SAZU, ki je izdelala zemljevid, in ilustrator Jaka Modic. Vsem, ki se bodo navdušili nad fotografijami in tekstom ter se bodo želeli sami preizkusiti, je na strani 202 in 203 v pomoč kartografska priloga z oznako krajev oziroma podob. Tej so dodani še kratki opisi slik v angleškem in slovenskem jeziku. Ne gre namreč prezreti, da so povzetki prevedeni v odlično angleščino, kar je bila doslej redkost naših strokovnih publikacij, in da gre zahvala za to domačinki Mojci Šoštarke ter t. i. »native speaker-ju« lanu Wraightu. Prevode je v enako odlično nemščino prispeval Wolfgang Zitta.

Splošno znano je, da profesionalni fotografi radi ščejo motive, v katerih je voda eden od elementov kompozicije. Voda in odboj svetlobe v njej popestrijo sliko! Nedvomno velja to tudi za to knjigo. A v njej je še nekaj več! Ne, ne mislim na vse možne oblike agregatnega stanja H_2O , ki poteka vzporedno s spremnim besedilom. Ne. Mislim predvsem na številne barvne odtenke vode, ki jo ima voda na fotografijah v knjigi. Voda je tu rdeča ali vijoličasta, a je tudi rumena in oranžna. Dejali bi, da se v njej odseva svet. Da: voda je zrcalo sveta! V dobesednem in prenesenem pomenu besede. Posebno sem navdušen nad sliko na strani 33, ki prikazuje, kako se vodna kapljica razprši na podzemnem stalagmitu. Slika je tako ostra, da smo kar razočarani, ko ne vidimo še minerala, ki se je na kamnu odložil. A, saj vemo: kapljic mora biti milijon in več, da v 20 letih spoznamo spremembo v višini kapnika za 1 milimeter. Za vso umetnost in znanost v in na fotografijah je bil odgovoren njih avtor, fotograf Matevž Lenarčič.

In sedaj še k avtorju besedila. Prispevek Dušana Pluta je lahko ocenjen le z oceno: izjemno. Problema voda se avtor besedila loteva iz planetarnega in kozmičnega vidika. Piše: »verjetno je Zemlja edini planet z vodo v našem osončju«. Pomenu vodnega krogotoka in samoobnove tega naravnega vira poseveča v nadpovprečno veliko prostora. Avtor želi, da bi se bralec zavedal, da je ta prvine ena izmed najbolj dragocenih, ki jo ima človeštvo. V namočeni Sloveniji temu argumentu v preteklosti nismo pretirano verjeli. Onesnaženja, od Dravskega polja do Ljubljane, so v ljudeh, ne le strokovnjakih, vsaj deloma vzbudili topogledno skrb. V nadaljevanju avtor sistematično in enciklopedično obdela slovenske vodne posebnosti: od podzemnih tokov ter nadzemnih slapov, rek, močvirij in jezer do morja. Avtor opušča pre-

tirano negativistično vrednotenje našega vodnega potenciala, a vseeno opozarja na nujnost obnove vodne kvalitete po dolgoletnem obdobju zanemarjanja le-te in s tem, eventualno, nakazuje še drugi del strokovne obravnave slovenskih voda! Ravnanje z vodnimi viri bo namreč ena od osrednjih sestavin naše nacionalne preteklosti.

Ko človek odloži knjigo, si ne more kaj, da ne bi bil ponosen na slovensko inovativnost, kvaliteto dela in tiskarsko preciznost. Zares, ponovno se pokaže, da smo na področju grafike, oblikovanja in barvnega tiska med vodilnimi v svetu! To je ena najlepših knjig, ki sem jih kdajkoli imel v rokah. Kot Slovenec sem ponosen nanjo. Prav tako pa sem ponosen na geografijo, mojo stroko (!), ki je dala strokovni pečat temu izjemnemu delu.

UVOD V PERMAKULTURO

Ana Vovk

Avtor knjige Bill Mollison s Tasmanije je s sodelavci napisal že tretjo knjigo o permakulturi. V slovenskem jeziku jo je leta 1994 v Ljubljani izdalo društvo Kortina.

Težišče knjige je na zavestnem načrtovanju in ohranjanju optimalno donosnih kmetijskih ekosistemov, ki imajo značilnosti naravnih ekosistemov, tako glede raznolikosti in uravnoveženosti kakor tudi prožnosti. Smisel permakulture je v harmoničnem odnosu med ljudmi in naravo.

Vsebina knjige je razdeljena na 7 glavnih poglavij in večje število podpoglavij. Tematika prehaja od delno teoretične k popolnoma praktični vsebini. Najprej so predstavljena temeljna načela permakulture. Permakulturo razlaga kot permanentno agrikulturo, torej kot trajno kmetijstvo. Gre za način ustvarjanja uravnoveženega človekovega okolja, zato je predmet permakulture dvojen: na eni strani obravnava posamezne pokrajinske sestavine, žive in nežive, na drugi strani pa odnos med njimi in načine umeščanja teh sestavin v pokrajino. Temeljno načelo permakulture je, da izhaja iz opazovanja naravnih okolij, iz modrosti, ki jo vsebujejo tradicionalni načini kmetovanja ter upošteva sodobna znanstvena in tehnološka spoznanja. Poglavitna misel, ki se je avtor oklepa in se nanjo navezuje prek celotne knjige, je: pri permakulturi gre za razmišljanje s celostnim pogledom, s katerim lahko obstanemo na Zemlji tako, da uporabljamo energijo, ki je v sistemu kroženja in

je razmeroma neškodljiva, da uporabljamo hrano in naravne vire, ki jih je v naši okolici dovolj, da nam ni treba stalno uničevati življenja na našem planetu.

Za geografe je verjetno zanimivo poglavje o globalnem orisu razmer v pokrajini. Na razumljiv način so opisane metode, kako se seznanimo s potenciali v pokrajini, ugotovimo obliko površja, podnebne razmere in mikroklimo, spoznamo osnovne lastnosti prsti, vode, kako načrtujemo infrastrukturo in se zaščitimo pred možnimi naravnimi nesrečami. Ob prebiranju tega poglavja dobimo vtis, da permakultura posega na področje geografije. Natančnejše ovrednotenje tega »poseganja« pokaže, da namen permakulture sploh ni razložiti součinkovanje in prepletanje pokrajinskih sestavin, temveč ugotoviti dejanske možnosti, ki jih nudi pokrajina za življenje.

Naslednja zelo praktično usmerjena poglavja ponujajo nasvete, kam postaviti hišo, kako jo zgraditi, kako si urediti vrt in sadovnjak v duhu permakulture, kakšno vlogo imajo živali v permakulturi in kako se lahko prideluje hrana v mestih.

In zakaj je knjiga zanimiva za geografe? Predvsem zato, ker avtor ne obravnava trajnega kmetijstva samo z vidika ene stroke, temveč povezuje kmetijstvo z arhitekturo, biologijo, geografijo in poudarja različne temelje za uravnoveženo kmetijstvo. Lastnosti prsti so le eden, ne najpomembnejši temelj za zdravo in okolju prijazno kmetijstvo. Zdi se, da je najvažnejši temelj permakulture način človekovega mišljenja. Kmetijstvo že nekaj časa spreminja pokrajino, ki je predmet proučevanja geografije. Težnje po uravnoveženem kmetijstvu pa se uveljavljajo tudi v Sloveniji, nenezadnje prek projekta »Uvajanje permakulture v Slovenijo«, in prav je, da smo geografi seznanjeni tudi s temi spremembami. Knjiga o permakulturi je dober didaktičen pripomoček tudi profesorjem, saj je opremljena z nazornimi, ročno izdelanimi skicami, risbami in modeli, ki pojasnjujejo posege v pokrajino in njihove učinke. Dodani so sezname koristnih in uporabnih rastlin, njihova imena in slovarček izrazov, pomembnih tudi za geografsko terminologijo.

MALI ATLAS SLOVENIJE

Jerneja Fridl

Mali atlas Slovenije, ki so ga naročniki Krajevnegega leksikona Slovenije prejeli kot darilo DZS ob izidu knjige, ni dobil imena zaradi manjšega forma-